

Naturvårdsprogram för Alingsås kommun

Del 3 - Objektskatalog

Innehållsförteckning

OMRÅDEN MED HÖGA NATURVÄRDEN	6
LÖVSKOGAR	7
Djurgården, Östads säteri	7
Dumpevik	8
Edsås - Skaftared	8
Ekedalen	8
Färgenäs	9
Gräfsnäs slottspark	9
Kärrbogärde	9
Slävik	10
Tillfällen	10
Vikaryd	10
Bryngenäs – Skår	11
Kullabo	11
Lida - Edshult	11
Lindås	12
Vikaryd – Brobacka	12
Brackegårdskullarna	13
Erska kyrka	13
Arelid	13
Brogärde	14
Dirhuvden	14
Djurås	14
Glossbo	14
Hjällnäs udde	15
Kleven	15
Lilla Lygnö	15
Lilleskog - Stora Vardsjön	15
Långared	16
Markedalen	16
Nolingared	16
Rammegärdet	16
Ryd	17
Ränne	17
Storedalen	17
Sörängen – Stenstorp	17

Vagnshed.....	18
Vikaryds gård.....	18
Åsjöns västsida.....	18
Ödegärdet (Ödegården).....	18
Ödenäs, norr om kyrkan.....	18
Ödenäs, söder om kyrkan.....	19
Stussbäcken.....	19
Hemsjö kyrka - Simmenäs.....	19
Ärtebräckan – Ekedal.....	19
Barrskogar.....	20
Ekåsaryd.....	20
Månsaskogen, Ödenäs Mellomgården.....	20
Ängar och hagar.....	21
Bryngelsgärde, Ödenäs.....	21
Kullabo.....	22
Lund.....	22
Stora Halö.....	22
Stora Torstö.....	23
Vrån.....	23
Ödenäs Östergården.....	23
Örsbråten.....	23
Edshult.....	24
Vikaryd.....	24
Boråsen.....	24
Strömliden.....	25
Björkebacken.....	25
Dammsjöås.....	25
Fagerlid.....	25
Gräskärr.....	26
Hålskogen.....	26
Kampetå bäck.....	26
Lindås.....	26
Mysten.....	27
Ralsbo.....	27
Råbockekullen.....	27
Sandhult.....	27
Stora Lygnö.....	28

Ödenäs Västergården.....	28
Östad, Djurgården	28
Bryngenäs – Skår	28
Stora Kampagården, Rödene.....	29
Järboden	29
Yttre Jordala	29
Våtmarker.....	30
Bredarsmossen och Blekemossen	30
Högmossen	30
Isasjömossarna	30
Stora och Lilla Ulvemossen	30
Felsmossen - Lundamossen.....	31
Fäbodsjöomossarna	31
Gräsmossen	31
Mörttjärns mossen	31
Stora och Lilla Tranemossen.....	31
Store mossen, Hälsingsvedjan.....	32
Jordala sjö.....	32
Stora och Lilla Vardsjön	32
Sjöar och vattendrag.....	33
Sjöar	33
Anten	33
Mjörn.....	34
Stora Färgen	34
Sävelången	34
Ömmern.....	35
Ören.....	35
Nären	35
Gasslången	35
Vattendrag	36
Laxån.....	36
Säveån	37
Valån	37
Ålanda ström	38
Hjulån	39
Lygnöån – Störtaredsån.....	40
Forsån	40

Maryd å	41
Mellbyån.....	41
Tätortsnära naturområden	42
Alingsås Tätort	42
Härsberget – Stockslycke	42
Nolhaga berg	43
Ängabo (Prästahagen - Blomgläntan)	43
Enehagen	43
Hjortmarka – Kroksjöområdet	43
Östra Ängabo.....	44
Klockaregårdskullen.....	44
Lövekulle.....	44
Nolbyåsen.....	44
Torvmossen – Rosendal	44
Brogårdshagen – Holmalyckan	45
Linnebäck – Fyrmästaråsen.....	45
Säveåns stränder	45
Kullingsberg – Florakullen.....	45
Mariedal	46
Stadsskogen.....	46
Bjärke	47
Gräfsnäs Slottsparken.....	47
Prästgårdsparken, Stora Mellby	47
Erska lunde och by	47
Tosseberget, Sollebrunn	48
Hemsjö	48
Hultebackaskogen	48
Högen – Vässenbo.....	48
Övriga områden med naturvärden.....	49
Rödeneplatån	49
Hällnäs udde.....	49
Lovik	49
Näset.....	50
Vallåsen.....	50

OMRÅDEN MED HÖGA NATURVÄRDEN

I den här delen av naturvårdsprogrammet finns en sammanställning av olika inventerade områden med naturvärden, de så kallade objekten.

Länsstyrelsens och skogsvårdsstyrelsens inventeringar har utgjort det huvudsakliga underlaget för klassning av värdefulla naturområden i Alingsås kommun.

Objekten har i länsstyrelsens inventeringar, klassats enligt en skala 1 till 3, där 1 anger högsta naturvärde. I detta program redovisas huvudsakligen objekt i klass 1 och klass 2. De olika kriterierna nämns under respektive rubrik. I bedömningen har förutom naturvärden, även rekreativvärden vägts in.

Varje objektsbeskrivning avslutas med kommunens bedömning enligt nedanstående klassificering:

klass A mycket högt bevarandevärde – högsta naturvärde

klass B högt bevarandevärde – mycket höga naturvärden

klass C bevarandevärdt – höga naturvärden

I förekommande fall används systemet för indelning i hotkategorier av växter och djur (rödlistade arter) enligt ArtDatabanken med vedertagna internationella förkortningar:

DD - kunskapsbrist

NT - missgynnad

VU - sårbar

EN - starkt hotad

CR - akut hotad

RE - försvunnen

Nedan uppräknade objekt har höga naturvärden och bör i någon form säkerställas för framtiden. Objekten är ordnade under rubrikerna lövskogar, barrskogar, ängar och hagar, våtmarker, sjöar och vattendrag, tätortsnära naturområden och övrigt.

LÖVSKOGAR

Alingsås kommun är lövskogsrisk. Den största koncentrationen och den rikaste variationen finns i anslutning till de stora sjöarna. I den södra delen förekommer en hel del lövskog, speciellt av ek, i flera spridda små bestånd. Främst är det hedekskog. Ängsekskog är däremot mer sällsynt, främst på grund av att denna skogstyp kräver mer näringsrik jordmån. Alm-askskogar och lindskogar är sällsynta i kommunen. Även bokbestånden är begränsade då kommunen ligger nära bokens naturliga nordgräns.

Klassningen av lövskogar är en sammanvägning av flera faktorer:

- Storlek. Ett stort område är mer värdefullt än ett litet.
- Skogens "mognad" som ekosystem; trädens ålder och grovlek, träd med bohål, sena successionsstadier som torrakor och lågor.
- Områdets variationsrikedom, olika småbiotoper, m.m.
- Om möjligt fritt utvecklade områden, utan diverse mänskliga ingrepp.
- Representativa och unika skogstyper. Exempel på dessa skogstyper i Alingsås kommun är främst den suboceaniska bergshedekskogen som visar på ett av de möjliga klimaxstadierna i denna del av Sverige. Även sällsynta skogstyper värderas högt oberoende om de är naturliga eller kulturprodukter.

Djurgården, Östads säteri

Ett rikt och varierat område med olika skogstyper; Al-, hedek-, bok- och ängsekskog. På den norra delen finns ekhagar med grova till mycket grova ekar. I bergssluttningarna finns avsnitt med ek - hasselskogar med inslag av mycket grova ekar. Lite varstans på Djurgården kan man hitta invuxna mycket mäktiga ekar, som tyder på tidigare öppna betesmarker. Många är döda torrakor. På vissa avsnitt växer grov till mycket grov lind tillsammans med tall, asp och al. Boträd, torrakor och hålträd är vanliga i hela området. Hassel, en, säl, brakved och hägg dominerar i buskskiktet.

Floran är rik, särskilt i de källpåverkade områdena med t.ex. dvärghäxört och skärmstarr. Hässlebrodd, lundslok, slättergubbe och brudborste förekommer också. Lavfloran är mycket intressant, t.ex. har blomskägglav (*Usnea florida*), hotkategori NT och örtlav (*Lobaria virens*), hotkategori VU, hittats vid inventeringar. Sammanlagt har 18 rödlistade lavar registrerats i området. Även den i landet utomordentligt sällsynta skalbaggen svart guldbagge (*Gnorimus variabilis*), hotkategori EN, har påträffats. Djurgården är ett rikt och varierat område med mycket stora biologiska kvalitéer.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 102

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 20

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Delvis Natura 2000-område

Dumpevik

Medelgrov till grov hedekskog med stort inslag av gran och tall. Inslag av al, asp, ask och björk. Talrika lågor och torrakor av ek. Varierat buskskikt av en och hassel. Även inslag av brakved, viden, rönn, hägg och druvfläder förekommer. Skogsbingel och blåsippan förekommer fläckvis. I branten mot sjön växer lundslok lokalt. Epifytfloran i de västra delarna välutvecklad. Lunglav (*Lobaria pulmonaria*), skrovellav (*Lobaria scrobiculata*) hotkategori NT och fällmossa (*Antitrichia curtipendula*) förekommer. En vacker ekskog med äldre successionsstadier.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 52

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Färgens naturreservat

Edsås - Skaftared

Norrslutningen mot Stora Färgen är ett varierat, delvis igenväxande lövskogsområde med flera olika kvalitéter. Vacker landskapsbild. I den södra delen dominerar en alm-askskog i de branta delarna av Pallebergen. Området är blockrikt och källpåverkat. Där förekommer även ek al, asp, gran och björk. Buskskiktet är tätt och består av hassel med inslag av skogsolvon. Fältskikt med bl a tvåblad, storrams, vätteros, blåsippan, m.m. Längre norrut efter sjöstranden finns medelgrov till grov ekskog med inslag av ask, björk, lind och gran. Buskskiktet består av hassel och en. Inslag av hägg, brakved, skogsolvon och viden. Fältskiktet av frisk ört-ristyp. Nästa område norrut är en medelgrov till grov ask-almkog med starkt inslag av ek. I området finns också lind, björk, asp, al och gran. Flera grova lindar. Buskskiktet består av delvis grov hassel med inslag av hägg, viden, brakved och en. Fältskiktet av frisk örttyp med inslag av storrams, ormbär, lundstjärnblomma, blåsippan och vätteros. Nötkråka hotkategori NT förekommer. Skiftet ägs av Alingsås kommun.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 33

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Färgens naturreservat

Ekedalen

Hedek- och ängsekskog med inslag av delvis grov ek-hasselskog. Partier med grov lind och alm som bär spår av hamling. Flera bäckar och källflöden som kantas av al. Vissa delar mosaikartade med igenväxande askhagar, bokskog, gran och björk. Flera lågor och torrträd finns. Varierat buskskikt med hassel, säl, vide, rönn, hägg och en. Skärmstarr och kambräken (*Blechnum spicant*) förekommer. Den centrala delen med källpåverkad ädellövskog är en sällsynt och värdefull biotop.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 104

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Östads Natura 2000-område

Färgenäs

Lindskog som delvis domineras av äldre hamlade träd. Rikt varierade delar, med inslag av bl a alm, ask, rönn, björk, asp och gran. Ek-, lind- och aspsly. Buskskikt av hassel, en, hägg, nypon, m.m. Blåsippa, skogsbingel, vätteros, gullpudra, och glansnäva. Betesdrift. Korallav (*Sphaeróphorus globósus*) samt lunglav (*Lobaria pulmonaria*) förekommer på lind. Rik flora i branten mot sydväst. Kommunens rikaste lindskog med äldre successionsstadier, även av kulturhistoriskt intresse. Vacker landskapsbild.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 32

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Färgens naturreservat

Gräfsnäs slottspark

Ängsekskog. Grov till mycket grov ek på bl a Lekarevallen, och här och var på slätterängen och i övriga parken. Inslag av grov ask och alm. I parken förekommer också rödbok och även en speciell typ av mycket grov asp, 30 m hög. Utefter bäcken och i källpåverkade områden dominerar al. Talrika boträd, torrakor och lågor. Epifytfloran är rik och intressant; blek kraterlav (*Gyalecta flotowii*) hotkategori NT, almlav (*Gyalecta ulmi*) hotkategori NT och kopparspik (*Calicium salicinum*) m fl arter. Populärt utflyktsmål med en rik flora, bl a gulplister, krollilja, rödblära och grönvit nattviol. Rikt fågelliv med bl a svart-vit flugsnappare, gulsångare, bofink, m.fl. Kulturhistoriskt mycket intressant område.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 145

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Gräfsnäs kulturresevat

Kärrbogärde

En igenvuxen ekhage med stort lindinslag. Många grova ekar och mycket grov lind som är på väg att trängas till döds. Flera torrakor och lågor finns i området. Intressant flora och fauna finns knuten till de grova ekarna och lindarna, bl a guldpuvrad spiklav (*Calicium adpersum*). Närströvområde för Ingaredsområdet.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 18

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området är Natura 2000-område

Slävik

Medelgrov till grov ängsekskog med inslag av gran, tall, lind, asp och björk. Ekhage och alskog. I området finns betade fornåkrar. Rikligt med hålträd. Enstaka torrakor och lågor. I buskskiktet finns hassel med inslag av en, brakved och viden. Floran innehåller bl a kungsängslilja, skogsbingel, hässlebrodd och vätteros. Svamprikt. Lömsk flugsvamp förekommer. På lönn vid gården och på ekar i hagen växer almlav (*Gyalecta ulmi*), hotkategori NT. Rikligt med lunglav (*Lobaria pulmonaria*), på asp och ek i norra delen. Fällmossa (*Antitrichia curtipendula*) förekommer på ek och lönn. Kattuggla finns. Ett av kommunens värdefullaste ekbestånd.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 31

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Färgens naturreservat

Tillfällan

Gammal askhage med inslag av lönn. Askarna hyser en mycket intressant lavflora som bör tryggas, bl a skuggblåslav (*Hypogymnia vitata*), läderlappslav (*Collema nigrescens*), hotkategori NT, lunglav (*Lobaria pulmonaria*), sköldlav (*Peltigera collina*), skrovellav (*Lobaria scrobiculata*) hotkategori NT, m.m. Den kulturhistoriskt intressanta torpmiljön restaurerades 1993 och askarna hamlades igen, dessutom har en utglesning skett av den imponerande eneskogen. Fårbeta. Området närmast torpet med de hamlade askarna har nyckelbiotopklassats.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 39

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Vikaryd

Betad ekhage med grov ek. Litet inslag av grov alm och lind. Rikligt med boträd och enstaka grova lågor. En av kommunens värdefullaste ekhagar. Ekoxe har observerats.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 106

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 22

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området är Natura 2000-område och biotopskyddsområde

Bryngenäs – Skår

Ekhage och hedekskog. Söder om gården ekhage med medelgrov till grov ek med stort inslag av tall, gran, björk och al. Asp och lind förekommer. Norr om gården medelgrov till grov hedekskog, inslag av tall, gran, björk, al, ask och fågelbär. Buskskikt av hassel, en, brakved, hägg och viden. Förekomst av lunglav (*Lobaria pulmonaria*), och skrovellav (*Lobaria scrobiculata*). På de gamla ekarna påträffades även spiklavarna guldpuddrad spiklav (*Calicium adpersum*), ärgspik (*Microcalicium disseminatum*) och skinnlaven (*Leptogium teretiusculum*). Lokal för gräset (*Poa chaixii*), parkgröe. Även skogsbingel, smånunneört och lövbinda. Vacker landskapsbild med betade ekhagar, angränsande alléer och Bryngenäsviken med ekdungar och välutvecklade skogsbryn.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 60

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 30

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området är biotopskyddsområde

Kullabo

Igenväxande björkhagar med stort inslag av ek. Även al, gran och asp. Buskskikt med inslag av hassel, hägg, en och viden. Fältskikt av frisk örttyp. Tidigare betesanpassad flora med bl a fältgentiana hotkategori NT, ängsskallra, svinrot och massförekomst av slätterfibbla.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 36

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 37

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Lida - Edshult

Bokskog och blandskog av trivialtyp i sluttningen mot Stora Färgen. Områdesvis dominerar omväxlande ek, björk, al och gran. Inslag av tall, ask och bok. Hamlade askar finns på några ställen. Några områden med medelgrov 80- årig bokskog. Buskskikt med hassel, rönn, en, hägg, och brakved. Bokskogen saknar buskskikt. I bäckravinen finns skogsbingel och strutbräken, m.m. Kommunens vackraste bokbestånd.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 12

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Lindås

Ekhage och lindskog. I väster och söder växer ekskogar i medelgrova dimensioner med stort inslag av björk och al. Även ask, lönn och gran. I den norra delen finns en gammal igenvuxen lindhage med några lindar med grova dimensioner. Inslag av ek, asp, tall och alm. Vissa betade partier. I buskskiktet hassel, en och viden. Fältskikt av frisk örttyp. Lokal för lundbräsma, blåsippa, skogsbingel, nattviol och trolldruva. Lunglav, (*Lobaria pulmonaria*) på lönn och havstulpanlav (*Thelotrema lepadinum*) på lind. På äldre ask guldlockmossa (*Homalothecium sericeum*) och traslav (*Leptogium lichenoides*). Kattuggla häckar. I området ligger också "Mormonernas predikstol", en stenformation där mormonerna predikade under 1870-talet.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 58

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 31

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Vikaryd – Brobacka

Hedekskog-alskog. Ett rikt och varierat område. Tät och klenstammig hedekskog i söder med inslag av björk, gran, asp och al. Även fågelbär, tall, rönn, gallrad ung ask och en mycket grov ek finns i området. I de mellersta delarna finns också några grova häggar. Längre norrut ökar ekinslaget och med inslag av triviallöv och enstaka grov ask och alm. Buskskiktet varierar från sälg, hägg och brakved till de täta hässlarna i de norra områdena. I lundfloran kan man finna t ex blåsippa, bingel, trolldruva och kambräken. Mossan (*Dolichotheca seligeri*), hittades på en gammal stubbe. Gott om torrakor och hålträäd. I området finns bobyggande mindre hackspett hotkategori VU, stjärtmes och nötkråka hotkategori NT. Längst i norr tangerar området Brobacka naturreservat.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 107

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Brackegårdskullarna

Vackert strövområde mellan Västra Bodarne och Bryngenäs. Området utgörs av ängsekskog med ett stort inslag av hassel och lind men även lönn, ask, tall och gran förekommer. Ekshagen betas av kor periodvis som ser till att hålla landskapet öppet. En del röjning har förekommit. I områdets södra delar finns en nyckelbiotop där de högsta naturvärdena förekommer. Omgivningarna utgörs av öppna betesmarker, skogspartier och sjön Mjörn.

Lokal för gullviva, skogsbingel, trolldruva och tandrot. Den starkt hotade jättelaven (*Lobaria amplissima*, hotkategori CR, Akut hotad) förekommer på en lönn i området. Jättelaven finns endast på ca 70 lokaler i landet och ofta är den fåtalig på lokalerna där den finns. Jättelaven kräver områden med mycket hög och jämn luftfuktighet och indikerar alltid höga naturvärden. Finner man jättelav hittar man med största sannolikhet även många andra rödlistade och ovanliga arter. Andra rödlistade lavar funna är örtlav (*Lobaria virens*, EN, Starkt hotad), lunglav (*Lobaria pulmonaria*, NT, Nära hotad) och grymig filtlav (*Peltigera collina*, NT). Bland fåglar som förekommer i närområdet kan nämnas spillkråka (NT), gröngöling (NT), sånglärka (NT), stare (VU) och gulspurv (VU). Sommargylling (VU) har noterats tillfälligt.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 56

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Erska kyrka

I Erska lunde ligger Erska kyrka med kyrkogård. Omedelbart väster om kyrkan ligger ett järnåldersgravfält. En del av gravfältet ligger även inom kyrkogården. Erska by ligger norr om kyrkan och är till stora delar oskiftad och har behållit sin samlade radbykaraktär. I och runt om kyrkogården finns det ett antal mycket grova träd av huvudsak ek med även ask och björk förekommer. På träden finns en rik lav- och mossflora med bland annat rostfläck och fällmossa. Troligtvis går det att hitta fler naturvårdsintressanta arter om en riktad inventering görs.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 176

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Arelid

En mosaik av delområden med inslag av ängsek-, hedek- och björkskog. I området finns bl a en gallrad, gles ängsekskog med inslag av al och björk. Även grova till mycket grova lindar och askar med spår av hamling ingår. Mot vägen finns ett område med ung björkskog. Längst i söder en björkskog med gott om al på källpåverkad mark. Buskar finns i form av hassel, hägg, viden och brakved. Hässleklocka, skogsbingel och trolldruva bl a i fältfloran.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 120

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Brogärde

Hagmark med blandade lövträd och hedekskog i nordslutningen av Rödeneplatån. Mosaikområde. Ekdungar, övergivna hagmarker med grova hamlade askar, almar och lindar. Bete förekommer. Buskskikt av hassel, hägg, en, rönn, sälg, skogsolvon och nypon. På en gammal alm finns almlav (*Gyalecta ulmi*), hotkategori NT, blek kraterlav (*Gyalecta flotowii*), hotkategori NT och kornig nållav (*Chaenotheca chlorella*). Ett vackert äldre odlingslandskap.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 121

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Dirhuvden

Hedekskog. Ekskogen innehåller flera grova till mycket grova ekar. Visst inslag av asp, björk, al och rönn. Gott om gran och tall. Även flera torrakor och lågor av ek. I buskskiktet en, brakved och viden.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 116

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Djurås

I den sydligaste delen av kommunen ligger Djurås som består av en gammal medelgrov hedekskog. Några mycket gamla, grova askar, på höjden, bär spår av tidigare hamling. Här finns också alm och igenväxande ängs- och åkerlyckor med bl a hagtorn. Flera lågor och torrakor. Sparv- och pärluggla förekommer i området. Representativ hedekskog med sena successionsstadier.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 1

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Glossbo

Hagar med medelgrov till grov ek och inslag av björk och asp. Norr om hagarna klen till medelgrov hedekskog som i vissa mindre partier övergår till en ek-hasselskog. Beståndet har stort inslag av asp och björk. Vissa inslag av gran, tall och ask. Risk för igenväxning. Hassel, hägg, brakved och nypon i buskskiktet. Rikliga bestånd av blåsippa, ormbär och trolldruva. Ett värdefullt bestånd av lundkaraktär.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 187

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Hjällnäs udde

Udden är en grusbildning vinkelrätt ut från stranden i sjön Anten. Området är till största delen skogsbeklätt och trädskiktet utgörs av bland annat ek, ask (rödlistningskategori EN, Starkt hotad), lind, hassel, tall och ett fåtal granar. Många av träden är gamla och grova och mycket död ved finns i området. I många träd finns bohål. I sydöstra delen av området finns en nyckelbiotop med stor andel grova lövträd. Hela området samt hagen innanför udden betas av kor som ser till att området inte växer igen helt. Området ligger inom Anten – Mjörns riksintresse för naturvård. Området används av scouterna och där finns en del anläggningar för dem. Bland annat finns i södra delarna ett antal vindskydd med eldstäder.

Fågellivet på udden är rikt med gott om småfågel. Hackspettar trivs bland de grova träden med bohål och mycket död ved. Större hackspett och mindre hackspett (NT, Nära hotad) har noterats. Nötväcka, nötskrika och nötkråka (NT) letar föda bland hasselbestånden. Inom området finns två äldre fynd av den rödlistade svampen kortskaftad parasitpik (VU, Sårbar).

Lövskogsinventeringen ObjektNr 108

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Kleven

Hedekskog. Grov till medelgrov i norr och i branten nedanför gården Kleven. Vid gården finns grov lind och ask, som bär spår av hamling. Talrika lågor och torrakor av ek. Enstaka ek med fällmossa (*Antitrichia curtipendula*). Buskskikt av hassel, en, brakved och viden. Fältskikt av frisk till fuktig örttyp. Lokal för blåsippan, skogsbingel, lundelm och springkorn. Naturskogsområden med rik flora.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 114

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lilla Lygnö

Grov ängsekog öster om gården med stort inslag av lind, lönn och gran. De grova lindarna har hamlats. Boträd och lågor av ek och lind. Hassel och viden utgör buskskiktet. Hässlebrodd, trolldruva, blåsippan och vispstarr finns i området.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 44

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lilleskog - Stora Vardsjön

Ängsekog. Grov till mycket grov ekskog, viss parkkaraktär. Vid Hagsjön finns några mycket grova bokar och en mycket grov gran. Inslag av bok, lind, alm, ask, gran och tall, m.m. Några av de grövre askarna och lindarna har hamlats. Guldlockmossa (*Homalothecium sericeum*) förekommer på ask. Hassel, hägg, en, brakved och viden i buskskiktet. Skogsbingel. Blanksvart trämyran (*Lasius fuliginosus*) finns enligt uppgift i de gamla träden.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 57

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Långared

Varierat område norr om kyrkan i Långared. Vid prästgården en liten ängsekskog med inslag av grov lind som hamlats. Inslag även av björk, gran, asp och al. Längre norrut ligger en ekhage med medelgrova till grova träd. I öster en trivial brynskog av björk, gran, asp, al och ek. Odlingrösen. I buskskiktet hassel, nypon, hägg, en, viden och skogsolvon. Gammalt odlingslandskap.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 134

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 11

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Markedalen

Ekhagar väster om gården med medelgrova till grova träd. Inslag av lind, björk, asp och gran. Varierat betetryck. Skogsbingel och rikligt med blåsippra. Fällmossa (*Antitrichia curtipendula*), lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och rostfläck (*Arthonia vinosa*) rikligt förekommande på ek. Kattuggla häckar. Vacker landskapsbild.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 51

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Nolingared

Gammal hamlad lindhage och medelgrova till grov hedekskog. På äldre ekar finns almlav (*Gyalecta ulmi*) hotkategori NT och rostfläck (*Arthonia vinosa*). Lågor och torrakor av ek. Buskskikt av hassel, en, och brakved. Skogsbingel finns.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 24

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Rammegärdet

Grov till medelgrova hedekskog med inslag av grova lindar, vissa hamlade. Mycket gran och visst inslag av lönn, alm, al, tall, björk och asp. Hassel, brakved, en och viden i buskskiktet. Välutvecklad epifytflora. Rostfläck (*Arthonia vinosa*), korallav (*Sphaerophorus globosus*), ekskin och stor revmossa (*Bazzania trilobata*) förekommer. Ormvråk häckar. Trolldruva, blåsippra och skogsolvon finns. Vissa naturskogsqualitéer.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 111

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ryd

Björkhage, hedekskog. Hagen är i norr en gammaldags, allt mer försvinnande, betad björkskog - björkhage med inslag av ek. Längst i söder medelgrov hedekskog, inslag av lind. Ställvis grov gran. Buskar av hassel, en, viden och brakved. Flera torrträd och lågor. Ormvråk, grönsångare och taltrast.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 29

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ränne

En hästbetad hage med klena till medelgrova ekar. Inslag av asp, gran, björk, tall och ask. Buskskikt av en, rönn, sälk och viden. Fältskikt av frisk örttyp. En av kommunens största hävdade ekhagar.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 159

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 6

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Storedalen

Randområde mot Risveden av blandskog med ädellövinslag. I söder ung alskog med gott om ask och björk. Enstaka grov ek och tall. Mot norr mer ek, björk och asp. Inslag av gran, lönn och bok. Flera grova bokar och lönnar i anslutning till bebyggelse. Lågor. Buskskikt av hassel, brakved, hägg och viden. Friskt och fuktigt fältskikt, örttyp.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 103

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Skyddsstatus:

Sörängen – Stenstorp

Varierat område utefter sjön Anten med blandskog av björk, asp, ek, al, gran och tall. Även ask och lind. Närmare sjön dominerar hedekskog med en rand av knäckepil utefter stranden. Fragment av ekhagar. Vid vägen växer den fridlysta Djurgårdseken. Området betas delvis. Buskskikt av hassel, en, rönn, hägg, sälk och viden. Tiltalande landskapsbild.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 148

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Vagnshed

Hagmark med blandade lövträd. Grov till medelgrov hedekskog med inslag av tall, gran, asp och al. Även bok, alm, ask, lind och lönn förekommer. De sistnämnda arterna hamlade. Visst bete. Buskskikt av hassel, en, hägg, rönn och sälg. Lavarna almlav (*Gyalecta ulmi*), hotkategori NT och blek kraterlav (*Gyalecta flotowii*), hotkategori NT, finns på en gammal alm. Vacker landskapsbild. Flera äldre lövträd.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 124

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Vikaryds gård

Ekhage vid gården som betas av hästar och får. Medelgrov till mycket grov ek. Stort inslag av asp, björk och ask. Hassel, en och rönn utgör buskskikt. På en äldre ek finns laven gulnål (*Chaenotheca brachypoda*).

Lövskogsinventeringen ObjektNr 105

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Åsjöns västsida

Igenväxande lindhage med gammal grov tidigare hamlad lind. Stort inslag grov till medelgrov ek. Även björk, al, tall och ask. Talrika boträd och lågor av lind och ek. Säl, hassel, en och brakved i buskskiktet. Lunglav (*Lobaria pulmonaria*), finns på en gammal lind. Värdefulla äldre successionsstadier. I området finns två grävlingstryt.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 110

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ödegärdet (Ödegården)

Ekhage - björkskog. I de fårbetade hagmarkerna finns också en askhage med träd av grova dimensioner som har hamlats tidigare. I den norra delen finns en ung, klen björksumpskog med inslag av gran och al. Längst i norr en björkhage med grövre dimensioner. Buskskikt med brakved, en, olvon, hassel och viden.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 115

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ödenäs, norr om kyrkan

Blandskog av trivialtyp, al, ek och björk. Inträngande gran. Ädellövskog som ask, alm och lind bär spår av hamling. Hassel och hägg i buskskiktet. I de igenväxande slättermarkerna finns gott om bl a smörbollar. Även skogsbingel och stinksyska finns. Dunmossa (*Trichocolea tomentella*), hotkategori NT, funnen i bäckdal.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 9

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ödenäs, söder om kyrkan

Igenväxande askhagar, betesmarker och slåtterängar. Blandskogar av trivialtyp. Många av askarna bär spår av hamling. Blandskogen sydost om kyrkan växer på översilningsmark och representerar en ovanlig skogstyp i kommunen. Man finner björk, asp, ek, lönn, ask, tall och gran. Buskskiktet varierar och består av hassel, brakved, hägg, rönn, en och viden. Även fältskiktet är varierat, bl.a. finns i den översilade askkogen söder om kyrkan t.ex. massvegetation av gullpudra och kärffibbla. Intressanta lavar och mossor på gamla askar. Området gränsar delvis till barrskogsobjektet "Månsaskogen".

Lövskogsinventeringen ObjektNr 8

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Stussbäcken

Stussbäcken är ett lövskogsområde vid Antens västra strand. Skogen är en rest av de tidigare mer utbredda ädellövskogar som fanns i slutningarna från Risveden ner mot sjön. Trädskiktet utgörs till största delen av bok i de centrala delarna. Längst ner mot sjön övergår trädskiktet till att domineras av ek och hassel. Inslag av ask, alm och gran förekommer och området är omgärdat av granplantage till stor del. En hel del högstubbar samt liggande död ved förekommer. Bohål finns. En av kommunens främsta bokskogsförekomster. Området genomkorsas av ett flertal stigar och mellan området och Anten går en museijärnväg. Större hackspett och gröngöling (rödlistningskategori NT, Nära hotad) förekommer. Området ligger inom Risvedens riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 142

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Hemsjö kyrka - Simmenäs

Hedekskog, ekhage, askog och blandskog. I delar av området finns flera hamlade lindar. I öster finns grov björk-alsumpskog och grova sälgar. Vid Pålstorp finns en fridlyst ek. Många torrakor och lågor. Buskskikt varierar med hassel, brakved, en, hägg och viden.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 19

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Ärtebräcken - Ekedal

Skogsbrynen på denna del av Mellbydalen består av klen till medelgrov hedekskog utformad som randskogar mot åker och bebyggelse. Stort inslag av tall som ökar på höglänta avsnitt. Vid gården Lindom finns grövre ek och grov till mycket grov ask som bär spår av hamling. Enstaka boträd och grova lågor av lind, lönn och ek. Buskskikt av hassel, en och viden. I floran bl a backvicker, rödfloka och lundstjärnblomma.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 147

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Barrskogar

Kommunen ligger i den växtregion som kallas södra barrskogsregionen, vilket innebär att barrskogar med inslag av olika lövträd, dominerar. Generellt gäller att man vid fredande av skog eller annan naturmark, sätter av tillräckligt stora områden. Det är också viktigt att begränsa antalet skogsbilvägar i dessa områden.

Ekåsaryd

Sydost om gården Ekåsaryd nordost om Maryd finns ett unikt skogsområde som består av i huvudsak gran. I delar av området har dessa blivit upp emot 180 år och flera stora granlågor och gott om död ved i varierande storlek och nedbrytningsgrad förekommer. Det går en mindre skogsväg igenom området som kantas av gamla upplagda stenmurar som vittnar om att området en gång varit ett öppet jordbrukslandskap. Norr om den genomkorsande vägen finns ett antal äldre ekar som för en tynande tillvaro mellan granarna. Några av dessa har redan dött och är på väg att falla. Området innehåller för övrigt rak, grov tall och björk samt en mindre blandsumpskog. Området är biologiskt värdefullt med hög biologisk mångfald och stor mängd naturvårdsintressanta arter.

Vågig sidenmossa förekommer vanligt i skogen och på vissa håll går det att hitta linnea. I anslutning till själva gården finns ett flertal större askar och aspar med rik moss- och lavflora. Strax norr om gården finns en mycket grov ek som även den är trängd av intillväxande granar. Observationer finns av lunglav (rödlistningskategori NT, Nära hotad), sotlav och rosettbrosklav. Det finns även rikligt med fällmossa och trädporrella som båda är bra signalarter på värdefull natur. Området är även rikt på skogsfåglar. Bland annat finns kungsfågel (VU), tofsmes, svartmes och korsnäbbar. Även spillkråka (NT) och korp förekommer.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Månsaskogen, Ödenäs Mellomgården

Ett barrskogsskifte sydost om Ödenäs kyrka som har naturskogskvalitéer. Området lutar brant mot sjön Ören och innehåller väldigt många lågor och avblåsta torrakor. På granlågor har bl.a. hittats den ovanliga vedsvampen gransotdyna (*Camarops tubulina*) hotkategori NT. Området är källpåverkat och det växer bl a dvärghäxört (*Circaea alpina*), gullpudra (*Chrysosplenium alternifolium*), bäckbräsma (*Cardamine amara*) och kambräken (*Blechnum spicant*).

Ett ravinskogsområde på 4 ha, skyddades av Skogsstyrelsen som biotopskyddsområde 2015. Biotopskyddsområdet består av barrnaturskog och följande biotopkaraktärer: anslutning till bäck, rikligt med död ved, rikligt med lågor, värdefull kärlväxtflora, brant med blottad jord, objektet är källpåverkat.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området har delvis skogligt biotopskydd

Ängar och hagar

Ängar och hagar är naturtyper som försvinner allt mer. Slåtter och bete, som är förutsättningen för dessa naturtyper, är företeelser som blir allt mer ovanliga. En del ängar hålls öppna tack vare slåtter i naturskydds- och hembygdsföreningars regi, t ex slåtterängen på Bryngels gårde i Ödenäs. Urvalskriterierna för äng och hage har vid inventeringen delats in i två grupper, huvudkriterier och stödkriterier.

Huvudkriterier:

- Vålövade områden med lång kontinuitet som är goda exempel på naturliga slåtter och/eller betesmarker i regionen.
- Områden som efter vissa restaureringsåtgärder uppfyller kraven enligt ovan.
- Områden med för regionen hotade naturtyper, biotoper, vegetationstyper och arter.

Stödkriterier:

- Kontinuitet i hävden
- Mångformighet
- Typrepresentativitet
- Raritet
- Storlek
- Särprägel
- Ingrepp - påverkan
- Nuvarande hävd
- Ålderdomligt jordbrukslandskap
- Studieobjekt
- Skönhet
- Friluftsliv

Bryngelsgårde, Ödenäs

Vackert belägna fodermarker nedanför gården i sluttningen mot Ömmern. Hackslåttängar och blandlövhagar. Bryngelsgårde lieslås årligen av naturskydds- och hembygdsföreningen och bär mycket intressanta slåtterindikatorer som späd ögontröst, slåtterfibbla, svinrot, slåtterblomma, fältgentiana hotkategori NT, vildlin, darrgräs, m.fl. arter. I hagmarken finner man bl a slåttergubbe och kattfot. I en närliggande slåtteräng sker viss igenväxning. Området vid Ödenäs anses ha särskilt högt naturvärde i länets naturvårdsplan.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 51

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Natura 2000

Kullabo

I södra delen av Lygnöåns dalgång ligger Kullabo. I området finns en blandlövhage och en hackslåttäng. Ängen är en kombination av en busk och trädfri svinrotäng, en torräng och en fuktäng och den har slagits i mer än 100 år. I markerna finns bl a darrgräs, svinrot, slättegubbe, jungfrulin, fältgentiana hotkategori NT, flockfibbla, slätterfibbla, ängsskallra, kattfot, jungfrulin, brudborste och slätterblomma. I området finns även vissa kulturhistoriska spår, t ex kallmursterrasserad åkermark. Området vid Kullabo - Skaftared, är av högt naturvärde enligt naturvårdsplanen i länet.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 37

Lövskogsinventeringen ObjektNr 36

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Lund

Fodermarker i form av åkrar, öppen hagmark och hackslåttmark vid gården Lund, som omges av myrmarker och barrskog. Söder om gården ligger Hundsjön. Gården är ett småskaligt jordbruk med en mosaik av små åkertegar, åkerholmar, beteshagar, stenmurar och stenlagda vägar. Vissa delar av åkerrenar och ängsmark slås årligen. Floran utgörs av svinrot, slättegubbe, darrgräs, Jungfru Marie nycklar, jungfrulin, stagg, ängsskallra, sommarfibbla och kattfot. Gårdsplan, hus och stenlagda vägar är intakta i området. Fornfynd har gjorts. Objektet ingår i riksintresset för Risveden, både vad gäller friluftsliv och naturvård.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 7

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: -

Stora Halö

Tidigare betad strandäng och hagmark. Strandängen och hagmarken finns på öns västra del medan den östra domineras av en skogklädd bergsrygg. Strandängen domineras av fuktängsvegetation av högstartyp. På torrare partier växer stagg och tuvtåtel. Rik förekomst av brännässla där gödselläckage har förekommit. Ön betades tidigare av nöt och får, senare sporadiskt av enbart får. Den tidigare täta alridån vid stranden gallrades 1986. Ålderdomligt jordbrukslandskap. Vacker landskapsbild. Stora och Lilla Halö har särskilt högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan. Båda öarna är djurskyddsområde enligt MB 8 § 1,2. Tillträdesförbud enligt MB 7 § 12.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 25

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Stora Torstö

Slåttermad som finns på öns sydöstra sida mellan en tallbevuxen halvö och gården på ön. På maden hittar man bl a blåtåtel och kärrsilja. Strandängen, som slås vid årlig lieslåtter, hyser bl a krypven, krypvide, knägräs, kråklöver och brunskära. Ön har en varierad och tilltalande landskapsbild. Man finner också flera höga stenmurar. Genuin gårdsmiljö. Torstö har särskilt högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 26
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Vrån

Även denna gård ligger insprängd i ett barrskogsdominerat landskap. I omgivningarna finns dessutom våtmarker som tidigare har hävdats. I det småskaliga jordbruket finns flera små åkertegar, naturbetesmarker och en hackslåttäng som årligen lieslås. Karaktärsarter i slåttängen är svinrot, ängsskallra och darrgräs. Där finns också späd ögontröst, granspira, slåtterblomma, brudbröd, ängsstarr, loppstarr och jungfrulin. I övriga marker kan man hitta stagg, knägräs, kattfot, jungfru Marie nycklar och slåttergubbe. Markerna är hävdade sedan lång tid och har stort kulturhistoriskt värde. Det finns även gamla stenmurar och odlingsrösen.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 41
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Ödenäs Östergården

Hagmark på den branta nordsluttningen mot sjön Ömmern. Utsikten över Ömmern är vacker. Hagen betas av hästar men för svagt. I hagen finns glest med barr- och lövträd, bl.a. en solitär ek och hasselbuskar. Floran innehåller darrgräs, kattfot, slåttergubbe, stagg och rödfibbla som gynnas av betetrycket. Jordbrukslandskapet är ålderdomligt och innehåller en genuin gårdsmiljö, odlingsrösen och stenmurar. Området vid Ödenäs är riksintressant för naturvård och enligt länets naturvårdsplan har området särskilt högt naturvärde.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 49
Lövsöksinventeringen ObjektNr 46+47 Klass 3
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Örsbråten

Småskaligt och kuperat jordbrukslandskap i sluttningen mot sjön Ören. En mosaik av hackslåttängar, hagmarker och åkertegar med odlingsrösen och terrasser. Hackslåttängen slås med lie, hagen betas av hästar. Rik flora, bl a Jungfru Marie nycklar, darrgräs, stagg, kärrfibbla, slåtterblomma, tätört, svinrot. Gården är kulturhistoriskt intressant med ålderdomlig prägel och hamlade askar med rik lavflora med bl a almlav (*Gyalecta ulmi*) hotkategori NT, läderlappslav (*Collema nigrescens*) hotkategori NT och grå jordlav (*Catapyrenium psoromoides*) hotkategori EN.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 53
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Edshult

Blandlövhage i starkt kuperad terräng nedanför gårdarna i den kulturhistoriskt intressanta byn. Askar, många hamlade, är det vanligaste trädslaget i hagen. Hassel, nypon och björk i buskskiktet. Måttligt bete gynnar stagg och kamäxing. Söder om gårdarna finns en tilltalande bokskog. En del åkertegar är terrasserade, flera stenmurar finns. Området är mycket tilltalande med en mosaik av små brukade åkrar, hagmarker och andra betesmarker. Gårdarna har en ålderdomlig prägel med några byggnader från slutet av 1700-talet. Området är riksintressant och har i länets naturvårdsplan ansetts ha ett högt naturvärde.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 47
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Vikaryd

Blandlövhage utefter Kungälvsvägen, som domineras av grov ek och lind. Andra trädslag är björk, bok, alm och vildapel. Över den bäck som rinner igenom området är krontaket tätt. Hassel är dominerande buskslag. Området betas av får och hästar. I länets naturvårdsplan bedöms området ha ett högt naturvärde vad gäller biologiska och landskapsmässiga värden.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 22
Lövs-skogsinventeringen ObjektNr 106
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Boråsen

Hackslåttäng och björkhage i Risvedens östra sluttning mot sjön Anten. I omgivningarna finns åkrar och igenvuxna hagmarker. Torpet har en genuin gårdsmiljö och ett ålderdomligt jordbrukslandskap. I björkhagen finns bl a odon, ljung, vårbrodd och vitsippa, samt en mycket grov en. Även svinrot, slåttergubbe, darrgräs, ängsskallra, stagg och jungfrulin växer där marken hävdas. Tyvärr håller björkhagen på att växa igen, eftersom den ej betas. Hackslåttytorna närmast huset slås regelbundet medan övriga delar håller på att förbuskas. I området finns svinrot, slåttergubbe, darrgräs, ängsskallra, stagg och jungfrulin. Odlingsrösen, stenmurar och trögärdesgårdar finns vid torpet. Området har ett högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan och ingår i riksintresse, både vad gäller friluftsliv och naturvård.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 10
Lövs-skogsinventeringen ObjektNr 137
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B
Skyddsstatus: -

Strömliden

Gammal högt belägen torpmiljö med hagmarker i starkt kuperad terräng. Solitärer av körsbär och vildapel finns. Två viltvattendammar har anlagts i området. All mark vid torpet betas. Jungfrulin, ängsskallra, stagg, sommarfibbla och nattviol återfinns utefter en traktorväg. Flera kulturhistoriska spår och fornminnen finns vid torpet, bl a odlingsrösen, åkerholmar, stora vällagda stenmurar och genuin gårdsmiljö. Strömliden har ett högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan. Omfattas av riksintresset Risveden.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 8
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B
Skyddsstatus: -

Björkebacken

Granngård till Vran. Blockrik kuperad träd- och buskbärande hagmark som betas av ungnöt. Kärrmark med en mosaik av hed- och ängsfragment. I kärrmarken växer stagg, blåtåtel, tuvsäv, ängstarr och granspira.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 40
Lövsöksinventeringen ObjektNr 41
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Dammsjöås

Gammal restaurerad torpmiljö vackert belägen på krönet av en ås omgiven av barrskog. Öppen hagmark och blandlövhage som hålls öppna genom bete. I området förekommer darrgräs, låsbräken, jungfru Marie nycklar och vanlig nattviol. Torpet har många kulturhistoriska värden som, t ex stenmurar, odlingsrösen och åkertegar. Vacker landskapsbild.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 33
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Fagerlid

Blandlövhage i slutningen mot Stora Färgen. Objektet är en rest av de tidigare mycket vidsträckta ängs- och hagmarker som fanns i området. Hagen domineras av ek, björk och hassel. Även en förekommer rikligt på de öppna ytorna. Området betas av får. I området växer bl a knägräs, stagg, vätteros och nunneört. Stenmurar och odlingsrösen finns. Området har högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan. Biologiska och landskapsbildsmässiga värden och värdefullt för friluftslivet.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 35
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Gräskärr

Hagmark väster om föregående objekt i sluttningen mot Lygnö sjö. Småskaligt jordbruk i välbevarad jordbruksmiljö. Vid sjön finns en genom bete välhävdad strandäng. Stagg förekommer i området. Många kulturhistoriska lämningar, t ex gammal körväg, kraftiga stenmurar, gärdesgårdar. Hävdad strandäng. Området är skyddsvärt enligt länets naturvårdsplan.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 38
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Hålskogen

Annan träd- och buskbärande hagmark. Området utgörs av ett småskaligt kulligt odlingslandskap. Ek och björk dominerar trädskiktet. Även gran. Frisk-fuktig tuvtåteläng till frisk rödvenäng. Området betas. I floran finns bl a jungfrulin, svinrot och slåttergubbe. Området inhägnas av kraftiga stenmurar. Ålderdomligt jordbrukslandskap.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Kampetå bäck

Två parallella raviner norr om föregående objekt. I ravinerna slingrar sig bäckar, sidorna är branta med en trädunge i sydost. I dungen finns bl a tall och björk, även rönn, sälg, oxel, nypon och hagtorn. Tyvärr saknas bete i Kampetåbäckravinen och i den andra ravinen är betetrycket alltför svagt. På grund av det svaga betet håller en svinrotsäng på att växa igen. I hagen finns bl a ängshavre, prästkrage, brudbröd, ängsvädd, stagg och svinrot. Lokal för kärrensångare. I området finns en damm och gott om klövdjursstigar.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lindås

Blandlövhage på en långsträckt kulle, som består av ett glest trädbestånd av stora ekar, lindar, askar och rönnar. I hagen växer jungfrulin, knägräs, kattfot och stagg. Lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och havstulpanlav (*Thelotrema lepadinum*) förekommer. Området betas svagt av hästar.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 31
Lövsöksinventeringen ObjektNr 58
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Mysten

Granngård till Råbockekullen. Blandlövhage och hackslåttäng med hamlade lövträd. Årlig lieslätter sedan sekelskiftet. Hagen hyser bl a knägräs, hirsstarr och jungfrulin. I hackslåttängen finns bl a jungfru Marie nycklar, ängsskallra, darrgräs, slättergubbe, svinrot, natt och dag, flockfibbla och nattviol. Hasselridåer med bl a nötkråka hotkategori NT. Gården har en gammaldags karaktär och många kulturhistoriska spår, bl a fägata, vällagda stenmurar och skiajärdsgårdar.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 43
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ralsbo

Blandlövhage i ett småskaligt odlingslandskap i Risvedens sluttningar mot sjön Anten. Den blockrika hagen är välbetad och innehåller glest med björk, ek och gran. Här finns stagg, ljung, granspira, nattviol och jungfru Marie nycklar. På torrare partier kattfot, blåsuga och slättergubbe. Det finns odlingsrösen och en hög stenmur i området. Området har ett högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan och ingår också i riksintresset för Risveden, både vad gäller friluftsliv och naturvård.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 15, 16
Lövs-kogsinventeringen ObjektNr 118
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Råbockekullen

Höjderna öster om Sävelången domineras av barrskog, insprängt i dessa skogar ligger flera små gårdar med odlingsmarker, t ex denna gård. De intressanta delarna är en hackslåttäng, en ekhage och en öppen hagmark. Hackslåttängen slås med lie och betas. Följande växter finns, bl a svinrot, darrgräs, ängsskallra, slätterfibbla, prästkrage, jungfrulin, kattfot och loppstarr. Dessutom finns olika orkidéer som tvåblad, brudsporre, grönvit nattviol, m fl.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 45
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Sandhult

Hackslåttäng som hör till ett litet torp insprängt i Risvedens barrskogar. Området består av små nedlagda åkrar och mellanliggande små hackslåttängar, även en sidvallsäng. Årlig slätter utförs av hembygdsföreningen. I området finns bl a stagg, ängsskallra, och jungfrulin. I sidvallsängen kan man hitta granspira, nattviol, kärrtistel och kärrsälting. Kulturhistoriska spår är odlingsrösen, stenmurar och en gammal spånklädd stuga som renoverats. Sandhult ingår i riksintresset Risveden, både vad gäller friluftsliv och naturvård.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 14
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Stora Lygnö

Kuperat och småskaligt jordbrukslandskap i en dalgång som sluttar mot Lygnö sjö. Dalgången omges av barrskogar. På gården finns hackslåttäng och blandlövhage. Det är gårdens åkerrenar och odlingsimpediment som lieslås. I slåttängen växer svinrot, ängsskallra, darrgräs och jungfru Marie nycklar. I området finns också många kulturhistoriska spår i form av stenmurar och odlingsrösen. Genuin gårdsmiljö i ålderdomligt jordbrukslandskap. Enligt länets naturvårdsplan är området skyddsvärt.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 39

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Ödenäs Västergården

Hackslåttäng, 1,7 ha och blandlövhage, 0,7 ha. Området ligger nedanför stråket med gårdar och åkrar på Ödenäsdrumlinen. Blandlövhagen håller på att växa igen. Hackslåttängen är dels en friskäng av svinrottyp, dels en artrik fukt äng. Åkerrenen är av friskängstyp. Slätterängen hävdas ej längre. Svagt bete av nötboskap i hagen. Bland blomster märks bl a slätterblomma, Jungfru Marie nycklar, olika starrarter, svinrot, slättergubbe, tvåblad, jungfrulin och granspira. Flera stora, vällagda stenmurar finns. Ålderdomligt jordbrukslandskap. Området har särskilt högt naturvärde i länets naturvårdsplan.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 50

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Östad, Djurgården

Blandlövhage nordost om säteriet på halvön Djurgården. Hagen utgör strandpartiet i norra delen och hyser flera grova solitärekar. Rikligt med klibbal och björk på blöta avsnitt och i strandlinjen. I området kan man finna smörboll, nattviol och slättergubbe. Ängarna hölls tidigare öppet med hjälp av bete och där finns även en lägerplats med minnesstenar. Strandängarna längst in i Mjörnsjöviken betas av ungnöt. Objektet ingår i det natursköna landskapet runt Mjörns norra stränder och har ett högt naturvärde enligt länets naturvårdsplan, speciellt vad gäller de biologiska värdena och landskapsbilden.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Bryngenäs – Skår

Hagmarker i herrgårdslandskapet, dels på näset söder om gården, dels norr om gården. Näset är en småkuperad halvö som betas och är väl hävdad. Trädskiktet domineras av tall, björk och ek. De norra hagarna har restaurerats och betas av får och hästar. Inslaget av hållmarker är stort. Trädskiktet domineras av ek med inslag av rönn, björk, tall, lärkträd. Nattviol förekommer. Odlingrösen och äldre åkrar finns i området. Bryngenäs i allmänhet, och hållmarksstränderna i synnerhet, utnyttjas flitigt av friluftslivet. Området anses ha ett högt värde både för naturvården och friluftslivet i länets naturvårdsplan.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 30

Lövskogsinventeringen ObjektNr 60

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Stora Kampagården, Rödene

En av flera bäckraviner i Sävveåns dalgång i form av en öppen hagmark. Ravinen omges av åkermark. Ravinen betas av hästar. I området finns hävdgynnade arter som brudbröd, ängshavre, prästkrage och svinrot. I ravinen finns flera klövdjursstigar. Området omnämns i länets naturvårdsplan för sin vackra landskapsbild.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 23
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Järboden

Öppen hagmark i ett småskaligt jordbrukslandskap. Objektet består av en kulle och en åkerren väster om gården som sambetas med intilliggande vall. Åkerrenen har en frisk svinrotäng med flera slåttergynnade arter. Trädskiktet består av tall. Fältskiktet är en frisk till torr rödvenäng. Området har åtminstone tidigare betats med nötboskap. Floran innehåller bl a svinrot, slåttergubbe, ängsskallra och ängshavre. Även kattfot i vägslänten.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 2
Lövsöksinventeringen ObjektNr 185
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Yttre Jordala

Ekhage. Småskaligt jordbrukslandskap i relativt flack terräng med kullar av hällmarker. Ställvis täta ekbestånd med små till medelstora ekar. Friskäng med artfattig flora. Området hålls välbetat med får. Området innehåller enligt fornlämningsregistret terrasserad, fossil åkermark.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 1
Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3
Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Våtmarker

I sydvästra Sverige förekommer en hel del myrmarker. Då dessa områden främst tillförs näring från luften och inte från omgivande terräng, utvecklas s k högmossar. Dessa växer mycket långsamt till i sina centrala delar och bildar efter hand en för högmossar typisk välvd yta. Runt själva mossen bildas en blöt zon, den s k laggen. I Alingsås kommun utgör mossar de flesta våtmarkerna.

Vid bedömning av mossar har bl a följande kriterier legat till grund:

- Storlek
- Ingreppsstatus
- Representativitet
- Fågelliv
- Vegetation m.fl.

Bredarsmossen och Blekemossen

De båda mossarna utgör tillsammans en svagt välvd mosse på 32 ha och ligger på 180 m.ö.h. De ligger 2 km sydost om Olofsred i kommunens allra sydligaste del. Mosseytan delas in i tre delobjekt: svagt välvd mosse, 27 ha, med bäckdråg, lagg och lösbotten; topogent kärr, 2 ha, öppet, dråg och fastmatta; och sumpskog, 3 ha, dråg.

Våtmarksinventeringen ObjektNr: 07C 2b01

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Högmossen

Kommunens största, bäst utvecklade högmosse, 237 ha, 85 m.ö.h. Mossen ligger i kommunens nordostligaste hörn på gränsen till Essunga kommun. Stark lokal påverkan från dikning, torvtäkt och övrig täkt. Bågformat strukturmönster, dråg och höljor.

Våtmarksinventeringen ObjektNr: 08C 0d04

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Isasjömossarna

Myrkomplex 7 km NNO Töllsjö kyrka, vid gränsen mot Borås kommun, 24 ha stort och 190 m.ö.h. Indelas i tre delobjekt: topogent kärr, 12 ha, öppet; sluttande mosse, 6 ha, höljor; och tjärn, 5 ha, svag lokal påverkan från dikning. Gula näckrosor.

Våtmarksinventeringen ObjektNr: 07C 3c03

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Stora och Lilla Ulvemossen

De svagt välvda mossarna ligger centralt på Rödeneplatån 7 km NNV om Alingsås. De är 25 ha stora och ligger 170 m.ö.h. Dråg och höljor. Om vårarna förekommer spel av tjäder och orre. Omfattande avverkning har skett i anslutning till mossen under 2004.

Våtmarksinventeringen ObjektNr: 07C 6a01

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Felsmossen - Lundamossen

Myrkomplex på totalt 25 ha, 150 m.ö.h., 5 km VNV Långared. Tre delobjekt: svagt välvd mosse, 18 ha, med stark lokal påverkan från dikning, bågformat strukturmönster, tydliga dråg, lagg; soligent kärr, 5 ha, tydliga dråg; och svagt välvd mosse, 2 ha, svag lokal påverkan från dikning.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Fäbodsjömossarna

Topogent kärr 5 km NNV Alingsås, 27 ha, 150 m.ö.h. Två delobjekt: topogent kärr, 15 ha. Svag lokal påverkan från anslutande hyggen, väg. Drågor. Knagglestarr (*Carex flava*), sump nycklar (*Dactylorchis trausteineri*); och tjärn, 12 ha, svag lokal påverkan från anslutande hyggen, väg. Högvassområden av bladvass och sjösäv. Gungflyn.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Gräsmossen

Topogent kärr 12 ha, 2 km OSO Olofsered på 200 m.ö.h. Indelad i två delobjekt: topogent kärr, 8 ha, öppet. Svag lokal påverkan från anslutande hyggen; och svagt välvd mosse, 4 ha, svag lokal påverkan från vinterväg. Höljor.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Mörttjärns mossen

Topogent kärr, 4 km S Hemsjö, 45 m.ö.h. 32 ha varav 24 ha våtmark. Två delobjekt: topogent kärr, 22 ha, skogsbevuxet. Geovetenskapliga värden. Svag lokal påverkan från kraftledning och väg. Drågor. Och tjärn, 2 ha.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Stora och Lilla Tranemossen

Svagt välvd mosse, tot 27 ha, 170 m.ö.h., 5 km SV Ödenäs. Tre delobjekt: svagt välvd mosse, 15 ha, gles trädäckning, svag lokal påverkan från anslutande hyggen, kraftledning. Dråg, lagg; topogent kärr, 5 ha, skogsbevuxet. Stark lokal påverkan från väg; och svagt välvd mosse, 5 ha, skogsbevuxet.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Store mossen, Hälsingsvedjan

Platåformigt välvd mosse på 41 ha, 135 m.ö.h., 5 km V Långared. Indelad i tre delobjekt: platåformigt välvd mosse, 28 ha, stark lokal påverkan från dikning, torvtäkt. Bågformat strukturmönster, dråg, höljor, lagg; Svagt välvd mosse, 8 ha, skogsbevuxen. Svag lokal påverkan från dikning och väg, och öppen mad vid vattendrag, 4 ha.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Jordala sjö

Jordala sjö är ett område på gränsen till Trollhättans kommun som tidigare varit en slättsjö men utdikats. Direkt i anslutning ligger Borgestorps mosse i Trollhättans kommun. Den gamla sjöytan utgörs till största del av kärrmark som betas. På senare tid har sjön till viss del börjat återuppstå till följd av uppdämning av bäver. Området är näringsrikt och där växer bland annat blåsippa. Troligen finns rester av skalgrusbankar. Kärrmaken är en fin fågellokal med observationer av bland annat blå kärrhök. Orkidén knärot (rödlistningskategori NT – Nära hotad) är observerad inom området.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Stora och Lilla Vardsjön

Ett tätortsnära sjö och våtmarksområde på ca 30 ha. Sjöarna omges av relativt stora vassområden med al- och björksumpskog. Området har höga naturvärden med framför allt ett rikt fågelliv. I vassarna häckar rörsångare, sävsångare och sävsparv (rödlistningskategori VU – Sårbar) och i sjöarna skäggdopping, sothöna och rörhöna. Enkelbeckasin, skogssnäppa och gråhäger förekommer. Vardsjöarna är också rastplats för änder som kricka, årta (VU) och vigg. Tillfälligt har även gräshoppsångare, flodsångare (NT – Nära hotad) och rosenfink (VU) noterats. I de öppnare partierna finns törnskata och buskskvätta (NT).

Det stora grodspelet på våren bör också framhåvas, vilket kan bevittnas på nära håll i Stora Vardsjöns södra del. I den norra änden av Lilla Vardsjön kan på vår- och sommarkvällar mängder av den fridlysta mindre vattensalamandern vandra upp på den intilliggande vägen och låta sig beskådas.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Sjöar och vattendrag

Kommunens sjöar och vattendrag redovisas i en kommuntäckande vattenöversikt.

Nedanstående objekt ingår i det regionala planeringsunderlag, Naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag, som länsstyrelsen tog fram 1985. Objektsnumreringen efter sjönamnet följer den regionala indelningen.

De olika kriterier som använts i detta program, är i första hand valda för att ge en god bedömningsgrund från vetenskaplig naturvårdssynpunkt. En sammanvägning av dessa olika kriterier är naturligtvis mycket svår att göra och resultatet utgör endast en fingervisning om objektens värde.

Följande kriterier ingår:

- påverkan
- raritet
- biologisk funktion
- biologisk mångformighet
- betydelse för forskning och undervisning

Sjöar

Anten

Anten ligger på 66,3 m ö h. Den är 19,4 km² och måttligt näringsrik. Sjöns omgivning består av löv- och blandskog, den sydöstra delen domineras av branta barrskogsstränder. Sjön anses som påverkad av främst läckage av näringsämnen från åkermark, utsläpp från kommunala avloppsreningsverk, fiskodling, m.m. Sjön har en mycket hög biologisk funktion och innehar vissa raritetsvärden, t ex glacialmarina relikter som (*Pontoporeia affinis*), (*Mysis relicta*) och (*Mesidothea entomon*). Vid sjöns nordöstra del växer den mycket sällsynta växten revsvalting (*Baldellia repens*) hotkategori EN. Förekommande fåglar är bl a storlom, fiskgjuse, smålom, häger. Övervintrande strömstarar förekommer regelbundet i sjöns utlopp. Den biologiska mångformigheten anses som tämligen hög, främst beroende på den artrika fisk- och sjöfågelfaunan. Bad- och båtsjö. Särskilt högt naturvärde.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Mjörn

Mjörn är kommunens största sjö på 55,5 km², delvis i Lerums kommun. Höjden över havet är 58,1 m. Sjön är måttligt näringsrik. Sammanhängande vegetationsbälten finns runt nästa hela sjön i form av vass och säv men även smalkaveldun, dyfräken och jättegröe förekommer ställvis. Bland övrig flora kan nämnas strandveronika, backvial, klockgentiana, hotkategori VU, m.m. Omgivningarna består av kuperad blandsskogsterräng med stort lövinslag främst i de norra och nordvästra delarna. I Mjörn finns flera öar med en tilltalande landskapsbild och med stora naturvärden, t ex Risö, Halö, Bokö, Torstö, m fl. Sjön har en mycket hög biologisk funktion med vissa raritetsvärden. Häckande sjöfåglar, bl a storlom, fiskgjuse, mindre strandpipare, småskrake, havstrut, skrattmå- och fisktärnekolonier. 7 fågelskyddsområden. Nohlagaviken i sjöns nordostliga del är ett naturreservat med fågeltorn och betade strandängar. Glacialmarina relikter finns i sjön, t ex (*Pontoporeia affinis*), (*Mysis relicta*), (*Limno-calanus macrurus*) och eventuellt även (*Mesidothea entomon*). Den biologiska mångformigheten anses som tämligen hög, främst beroende på den artrika fiskfaunan. Sjön är mycket värdefull för friluftslivet. Särskilt högt naturvärde.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Stora Färgen

En 6,0 km² stor nä ringsfattig sjö på 61,3 m ö h. Omgivningarna består av löv- och blandskog samt odlad mark. Sjön har en mycket hög biologisk funktion och innehåller ä ven vissa raritetsvärden. Storlom, fiskgjuse och häger häckar i/vid sjön. Den innehåller också vissa glacialmarina relikter, t ex (*Mysis relicta*), (*Mesidothea entomon*) och (*Limnocalanus macrurus*). Artrik fisk- och fågelfauna. Tämligen hög biologisk mångformighet. Två naturreservat och ett fågelskyddsområde. Omgivningarna har delvis mycket högt naturvärde. I sjön bedrivs ett omfattande friluftsliv: kanot, övrig båttrafik, kommunens största badplats, m.m.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Sävelången

Sjön är näringsfattig/måttligt näringsrik, med en areal på 5,8 km² belägen 53,1 m ö h. Omgivningarna i den norra delen är huvudsakligen branta med barrskog och ekskog medan de södra delarna i Lerums kommun omges av låglänta kulturmarker med odlad mark och ädellövskog. Sjön har en mycket hög biologisk funktion med vissa raritetsvärden, exempelvis glacialrelikter som (*Pontoporeia affinis*), (*Mysis relicta*), (*Limnocalanus macrurus*) och (*Mesidothea entomon*). Den biologiska mångformigheten anses som tämligen hög, främst på grund av den artrika fiskfaunan. Smålom och fiskgjuse kan ses vid näringssök. Särskilt högt naturvärde. Kanot- och fiskesjö.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Ömmern

Ömmern är en näringsfattig klarvattensjö, 10,3 km² och 123,4 m ö h. I sjön finns ett 30-tal öar och skär, varav 6 st är fågelskyddsområden med tillträdesförbud mellan 15/ 4 - 15/ 7. Omgivningarna är kuperade med barrskog och berg samt betydande inslag av löv- och kulturmark. Sjön har en hög biologisk funktion utan direkta raritetsvärden. Storlom häckar i sjön och fiskgjuse och smålom finns näringssökande. Den biologiska mångformigheten anses tämligen hög bl a på grund av den relativt artrika fiskfaunan. Viss inplantering har skett. Högt naturvärde. Mycket omtyckt kanotsjö. Reservvattentäkt för Alingsås.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Ören

1,4 km² och 149,1 m ö h. Nä ringsfattig. Sjön omges av kuperad skogsterräng med inslag av ängs- och åkermark. Sjön har en hög biologisk funktion utan direkta raritetsvärden. Bland sjöfågel kan nämnas häckande storlom och nä ringssökande fiskgjuse och smålom. Trivial fiskfauna. Högt naturvärde. Populär kanotsjö i kombination med Nären.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Nären

Stora och Lilla Nären är 3,1 km² och 144,9 m ö h. Näringsfattig. Omgivningarna är kuperad, blockig/bergig barrskogsterräng med inslag av blandskog och odlad mark. Nären har en hög biologisk funktion utan direkta raritetsvärden. Storlom, fisktärna, fiskmå, kanadagås och enstaka par av gråtrut är exempel på häckande fågelarter i sjön. Näringssökande smålom förekommer. Trivial fiskfauna. Populär kanotsjö, vädjandeskyltar för storlom finns vid Veckas öar, vid anslutningsplats till Ören och vid rastplatsen väg 180. Alingsås vattenskidklubb har sin anläggning i Släviken i sjöns nordostliga del. Skyddsvärde i övrigt.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Gasslången

Sjön är 0,29 km² och belägen 113 m ö h. Den är en näringsfattig skogssjö, omgiven av tät granskog med inslag av hållmarkstallskog. Sjön har en viss biologisk funktion men utan raritetsvärden. Storlom häckar. Gotlandsag har en lokal i sjön. Artfattig fiskfauna. Skyddsvärde i övrigt.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Vattendrag

Laxån

Laxån är Örens utlopp till Ömmern och rinner genom skogsmark av vildmarkskaraktär och trädlösa madmarker. Ån är 4 km lång och har flera forsar, övervintringsplatser för bl a strömstare. Laxån är reproduktionslokal för Ömmerns sjölevande Öring. Vissa fiskfrämjande åtgärder har genomförts. Knipa, storskrake och gräsand häckar. I vattendragets närområde har även de rödlistade fåglarna spillkråka, gröngöling, nötkråka, sånglärka noterats. Utter, hotkategori VU, har tidigare iakttagits.

Laxån har måttlig ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Denna klassning grundar sig huvudsakligen på mycket varierande resultat från provfiske i vattendraget. De varierande resultaten av fisket beror troligen på att fiskpopulationen fortfarande påverkas av att vattendraget tidigare varit försurat. Försurningen har man motarbetat via kalkning av Ören vilket verkar ha gett resultat då bottenfaunan i ån getts klassningen hög status. Detta tyder på att även fiskpopulationen kommer återhämta sig.

Laxån uppnår inte god kemisk status huvudsakligen till följd av förhöjda halter kvicksilver och polybromerade difenyletrar. Vattendraget är inte påverkat av övergödning. Laxåns närområde (30 m från fårans kant) bedöms vara av god kvalitet då endast 13 % utgörs av aktivt brukad mark eller anlagda ytor. Vattendraget är även helt fritt från vandringshinder för migrerande fiskarter så som lax, havsöring, insjööring eller asp.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Säveån

Säveån är kommunens största vattendrag och avvattnar stora delar av dess yta. På sin väg till Göta älv, en sträcka på ca 70 km, passerar den Mjörn, Sävelången och Aspen. I Säveåns breda dalgång norr om Alingsås har flera meanderslingor bildats. Strandskogarna utefter ån är bitvis frodiga och tätvuxna och består bland annat av al, ek, rönn, björk och hägg. Dessa skogspartier fungerar som viktiga refugier för djurlivet i det i övrigt öppna jordbrukslandskapet. Belastningen på ån är stor från bland annat närliggande Vårgårda och Alingsås tätorter, effekter av jordbruk i dalgången, industriutsläpp, m.m. Trots detta uppvisar mätningar ingen påverkan av varken försurning eller övergödning. Säveån har ett mycket stort värde för friluftslivet. Bland annat så finns det många båtplatser vid bryggorna strax innan utloppet i Mjörn, där även Mjörn motorbåtssällskap och Mjörn ångbåtsklubb har sina varvsanläggningar. Ån är också populär för kanotsport.

Ån har getts klassningen måttlig ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Klassningen grundar sig huvudsakligen på att hydromorfologin i vattendraget är kraftigt påverkad av människan. Flera vandringshinder för fisk förekommer och stora delar av den naturliga strandzonen har försvunnit vilket lett till att många djur och växter saknar viktiga livsmiljöer. Störst påverkan är det naturligtvis i närheten av tätorterna. Säveån uppnår ej god kemisk status då förhöjda halter av kvicksilver och polybromerade difenyltrar förekommer.

På flera ställen längs ån finns lämpliga lokaler för mindre hackspett (rödlistningskategori NT – Nära hotad). Sävsparv (VU – Sårbar) häckar i vassarna tillsammans med sävsångare, rörsångare och kärrsångare. Forsärla förekommer och kungsfiskare (VU) kan regelbundet ses. I ån finns vattenväxten pilblad (NT).

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Valån

Valån avvattnar Valsjön till Anten och är ca 4 km lång. Ån rinner huvudsakligen genom skogsmark och är forsande och stråkande till sin karaktär. En del lugnflytande sträckor genom våtmarker förekommer. I övre delen av dalgången växer huvudsakligen gran och tall medan al, grov ek, grov ask, björk och fågelbär tar över i de nedre delarna. Ån har i sitt nedre lopp skurit ner sig sedimenten och åstadkommit några väl utbildade meanderslingor. Strax innan ån korsas av länsvägen finns ett stort dämme som fram till trettioalet användes för timmerflottning i Valån. Nyligen har det byggts en fiskväg förbi dämnet för att förbättra konnektiviteten i ån och underlätta för fiskar att röra sig fritt uppströms och nedströms. Ån har potential att vara en mycket bra reproduktionslokal för öring.

Öring har sedan tidigare funnits i ån nedanför dämnet. I ån finns också bäcknejonöga, ål (rödlistningskategori CR – Akut hotad), lake (NT – Nära hotad) och det finns även ett bestånd av flodpärlmussla (EN – Starkt hotad) med konstaterad god föryngring. Alla dessa är arter som indikerar goda miljöer och höga naturvärden. Ingen undersökning av bottenfaunan har gjorts. Ån ligger inom Risvedens riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Vattendraget saknar information i Viss (Vatteninformationssystem Sverige).

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Ålanda ström

Ån är Antens utlopp i Ålandasjön – Mjörn och är ca 1 km. Den har en medelbredd på 15 m och är i huvudsak forsande – stråkande med ibland flera fåror och omges av lövskog och tomtmark. Botten består mest av sten och block men även sten och smågrus. Strömmen är övervintringslokal för strömstare och ibland även kungsfiskare (VU – Sårbar) då vattnet ej fryser på vintern. Antens kvarn utnyttjas vintertid av bland annat sångsvanar, änder och skrakar. Strömmen är häckningslokal för forsärla och i omkringliggande natur finns även mindre hackspett (NT – Nära hotad), gröngöling (NT) och sävsparv (VU). Vattnet utnyttjas som reproduktionslokal för Mjörns öringspopulation. Andra noterade arter är ål (CR – Akut hotad) och lake (NT). Ingen undersökning av bottenfaunan har gjorts.

Ålanda ström har getts klassningen måttlig ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Utslagsgivande för klassningen är hydromorfologin i vattendraget som är kraftigt påverkad av människan. Ett definitivt vandringshinder i form av en damm finns och strandzonen saknar idag många naturliga livsmiljöer för djur och växter. Ån uppnår ej god kemisk status på grund av att höga halter av kvicksilver och polybromerade difenyletrar förekommer. Vattendraget bedöms inte vara försurat och har inte några övergödningsproblem.

Ålanda ström ligger inom Antens och Mjörns samt Risvedens riksintresse för naturvård och Risvedenområdets riksintresse för friluftsliv. Hela dalgången är också en viktig sträcklokal för fåglar under vår och höst.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Hjulån

Närens utlopp till Hjulsjön och Ömmern faller i sin första del 20 m på en 200 m lång sträcka, ett imponerande vattenfall. Vattnet har tidigare drivit såg – och kvarnanläggningar. Dessa och andra hinder medför att konnektiviteten uppströms och nedströms i ån är dålig och förhindrar fisk från att röra sig naturligt i vattendraget. Ån rinner huvudsakligen genom skogsmark. Strandkanten kan i vissa områden vara påverkad av människan men detta påverkar inte växter och djur i strandzonen i någon större utsträckning. Området som ån rinner igenom är en del av Delsjö- Härskogenområdet vilket är riksintresse för friluftsliv och ligger även inom ett riksintresse för naturvård enligt MB.

Hjulån har getts klassning måttlig ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Bedömningen grundar sig i det ovan nämnda att konnektiviteten i vattendraget är dåligt på grund av hinder skapade av människan. Statusen för fiskpopulationen är ändå god med en bra föryngring trots lägre tätheter än under mitten av nittioalet. Vattendraget har pekats ut att ha högsta naturvärde med avseende på fiskpopulationen med livskraftiga bestånd av ål (rödlistad i kategorin CR – Akut hotad) och öring samt flera andra arter som indikerar goda miljöer. Vattnet är även en del av ett utpekade område med förekomst av naturvårdsintressanta strandnära växter och vattenväxter bland annat rödlistade arter eller typer för Natura2000.

Hjulån har tidigare varit försurat men detta har motarbetats via kalkning. God status för fiskpopulationen tyder på att kalkningen fungerar. Ingen bottenfaunaundersökning har dock gjorts. Vattendraget har god status vad gäller näringsämnen men uppnår inte god kemisk status då höga halter av kvicksilver samt pentabromerade difenyletrar förekommer.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lygnöån – Störtaredsån

Ån börjar i Vårgårda kommun och avvattnar delar av skogsbygden. Den passerar genom Lygnösjön och mynnar i Stora Färgen. Ån rinner huvudsakligen genom barrskog men en del löv förekommer främst kring odlingsmark och bebyggelse. I åns nedre delar rinner den genom ett nyckelbiotopsområde med höga naturvärden i form av mycket död ved, värdefull kryptogamflora och höga ornitologiska värden.

Ån har en rik fiskfauna som getts klassningen god status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Flera arter som indikerar goda miljöer har påträffats däribland öring, bäcknejonöga och ål (rödlistningskategori CR – Akut hotad). Även den rödlistade flodkräftan (CR) är tidigare funnen i ån (senaste fyndet i elfiskeregistret är år 2000). Häckning av forsärla har noterats i ån. Mindre hackspett (NT, Nära hotad) och nötkråka (NT) har noterats i åns närområde.

Ån har getts klassningen måttlig ekologisk status med motiveringen att bottenfaunaundersökningar visar på att viss försurningsproblematik fortfarande kan förekomma trots goda resultat för övriga biologiska kvalitetsfaktorer (påväxt kiselalger och fisk) i ån. Kalkning sker för att motarbeta försurningen. Vattendraget uppnår ej god kemisk status då förhöjda halter av kvicksilver och polybromerade difenyletrar förekommer. Det finns en del hinder i vattendraget som människan har byggt men dessa påverkar inte fiskarnas rörlighet i någon större utsträckning. Delar av den naturliga strandzonen har försvunnit då den odlats upp vilket gör att fiskar och andra vattenlevande djur saknar en del livsmiljöer.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Forsån

Forsån förbinder Färgensjöarna med Gerdsken. Den rinner huvudsakligen genom skog och våtmarker med spridda vassar utefter åfåran. Rörsångare, sävsångare och sävsparv (VU – Sårbar) förekommer i vassarna och kungsfiskare har setts vid några tillfällen. I omgivningarna häckar grönöling (NT – Nära hotad) och spillkråka (NT).

Ån har getts klassningen måttlig ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Bedömningen grundar sig huvudsakligen på att hydromorfologin i ån är kraftigt påverkad av människan. Flera vandringshinder förekommer och strandzonen är i stor utsträckning påverkad och saknar i många fall flera naturliga livsmiljöer för djur och växter. Forsån uppnår ej heller god kemisk status då vattnet har förhöjda halter av kvicksilver och polybromerade difenyletrar. Ån är varken påverkad av övergödning eller försurning i någon större utsträckning. Ingen undersökning av bottenfaunan eller fiskfaunan har gjorts.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Maryd å

Maryd å rinner huvudsakligen genom barrskog i de övre delarna förutom runt Maryd där den rinner genom jordbruksmark. Längre nedströms övergår omgivningarna till lövskog och en del bebyggelse. Vissa meandrande sträckor förekommer samt områden med flera fåror och en del strömmande sträckor. Ån mynnar i Lilla Färgen. Ån avvattnar bland annat Gasslången genom Gasslångsbäcken. Horssjön och Gasslången är två sjöar inom avrinningsområdet som regelbundet kalkas.

Ån har en artrik fiskfauna med livskraftiga bestånd av lake och öring. Flodkräfta (rödlistningskategori CR – Akut hotad) har tidigare noterats men det är osäkert om den finns kvar i ån. Senaste noteringen är från 2006. En återinventering behöver göras vid Tvärhult för att säkerställa förekomst. I åns närområde har fåglar som spillkråka (NT – Nära hotad), gröngöling (NT), nötkråka (NT) och kungsfågel (VU – Sårbar) noterats.

Vattendraget saknar information i Viss (Vatteninformationssystem Sverige).

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Mellbyån

Mellbyån rinner upp i kommunens nordligaste del och avvattnar områdets skogar och den bördiga Mellbydalen, totalt en yta på 91 km². Ån är till största delen omgiven av jordbruksmark. Längs vissa sträckor förekommer flera fåror och längs andra är vattendraget meandrande. Ån är till största delen lugnflytande. Strömmande vatten finns endast långt upp i vattendraget. Närheten till jordbruket har lett till att ån varit kraftigt övergödd. Insatser från Anten – Mjörn kommittén har förbättrat tillståndet men halterna av totalfosfor och kväve är fortfarande höga.

Ån har getts klassningen måttligt ekologisk status enligt Viss (Vatteninformationssystem Sverige). Denna klassning grundar sig huvudsakligen i ovan nämnda övergödningsproblematik vilket verifierats genom undersökning av kiselalger. Åns strandzon är också påverkad av hinder som människan anlagt vilket gjort att många fiskar och vattenlevande djur saknar en del naturliga livsmiljöer. Vattendraget uppnår ej god kemisk status då höga halter av kvicksilver och polybromerade difenyletrar förekommer. Ingen försurningsproblematik förekommer.

Ån med omkringliggande jordbruksmark är intressant ur ett fågelperspektiv. Här finns arter som sånglärka (NT- Nära hotad), ängspiplärka (NT) och buskskvätta (NT). Vissa år noteras även vaktel (NT) och kornknarr (NT). Området är även ett viktigt stråk för sträckande fåglar under vår och höst. Pilblad (NT) är en vattenväxt som noterats på flera platser längs ån. Ingen undersökning av bottenfauna eller fiskfaunan har gjorts.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Tätortsnära naturområden

Kommunen är en betydande markägare i anslutning till tätorterna. Markinnehavet styrs av tätorternas behov av att kunna expandera. Dessa områden samt speciellt avsatta naturmarker i och vid tätorterna, utgör tillsammans med enskild mark i motsvarande lägen, kommunens tätortsnära områden. Klassningen har gjorts enligt samma skala som i föregående avsnitt. Till skillnad från objekten där, som värderas huvudsakligen utifrån sina olika naturvärden, är de främsta kvalitéterna för objekten i detta kapitel förutom natur, närheten och möjligheten till rekreation och friluftsliv för de närboende.

Kriterier för natur- och kulturvärden:

- biologisk mångfald
- geologi
- landskapsbild
- kulturhistoria
- orördhet

Kriterier för rekreativvärden och friluftsliv:

- tillgänglighet
- utsiktsplatser
- platser för verksamheter
- lugna platser för vila och avkoppling

Nedan beskrivs ett urval av dessa områden, varav några har klassats av länsstyrelsen. På grund av ovan nämnda kriterier, närhet och rekreativvärde, har ofta objekten en högre lokal klassning än den regionala naturvärdesklassningen.

Alingsås Tätort

Härsberget – Stockslycke

Hedek-ängsekskog. Varierande område i anslutning till bebyggelsen. Medelgrovt till grovt ek med ställvis stort inslag av gran och tall. Ask, oxel, alm och lind förekommer. Även björk, asp, och al är vanligt förekommande. Gott om torrakor och boträd. I buskskiktet finns hassel, en, brakved, hägg, rönn, nypon, druvfläder, olvon och enstaka skogstry. I fältskiktet av frisk ört-ristyp kan man finna vårärt, tandrot, vätteros, skogsvicker, storrams, trolldruva och backvicker.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 69

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Hjortmarka naturreservat

Nolhaga berg

Bokskog och ängsekskog. Berget ligger centralt i västra delen av Alingsås tätort. Berget delas i två delar av "Klämma", en gång- och cykelväg genom berget i ett pass som sprängdes på 1800-talet för en vattenledning till Nolhaga egendom. Den östra delen av berget hyser delvis grov bokskog samt ek, rönn, björk, m.m. På toppen finns ett utsiktstorn. På den västra delen finns ett hjorthägn, 10 ha, för dovhjort och mufflonfår. I området växer grov tall, grov gran, bok, ek, oxel, ask, alm, lind, m.m. Buskskikt av hassel, en, hagtorn, hägg, m.m. Stenknäck och mindre hackspett, hotkategori VU, finns noterad. Betetrycket anpassas till förutsättningarna. Berget är ett av stadens viktigaste närströvområden.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 95

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Nolhaga bergs naturreservat.

Ängabo (Prästahagen - Blomgläntan)

Medelgrov ängsekskog på båda sidor av Boråsvägen. Inslag av björk, al, tall och gran.

Buskskikt av hassel med inslag av en, hägg, brakved och rönn. Fältskiktet är av frisk örtristyp.

Liljekonvalj dominerar ställvis.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 2

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Enehagen

Hedekskog och bokskog. Fragmentariska skogsbestånd i anslutning till bebyggelsen i Enehagen, Dammtorpet och mot Bolltorp. I de centrala delarna dominerar grov bok. I öster finns medelgrov till grov ek med ett stort inslag av tall. Framträdande är raden av grova ekar fram till Bolltorps gård. I de västra delarna dominerar här och var asp och björk. Ask och lind förekommer. Buskskikt av hassel, brakved, en och rönn. Blåsippor förekommer begränsat till en begränsad kalkrik nivå, troligen gammal strandlinje. Flera stigar finns i området. Norr om området ligger Kvarnsjöns naturreservat, som är ett omtyckt utflyktsmål både sommar och vinter. Omgivningarna runt sjön består främst av grov granskog, ställvis också av tall. Runt sjön går en anlagd stig.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Hjortmarka – Kroksjöområdet

Starkt kuperad terräng omedelbart öster om Alingsås. I området växer huvudsakligen barrskog, i väster med inslag av hedekskog, med flera små vattendrag och myrmarker. Tjäder förekommer. På vissa platser i området är jordmånen rikare och där växer t ex blåsippa, tandrot, blåtåtel och trolldruva. Hjortgården är stadens mest frekventerade friluftsgård och flera motionsslingor och vandringsleder utgår härifrån.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 70 Klass 3

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Skyddsstatus: Området ingår i Hjortmarka naturreservat.

Östra Ängabo

Medelgrov barrblandskog och tallskog. I de västra delarna medelgrov till grov hedekskog. Inslag av björk, enstaka oxel, asp och al. Gran dominerar mot öster. Buskskikt med hägg, brakved och hassel. Fältskikt av frisk ristyp. Boträd och torrakor finns, framför allt i de östra delarna. I vissa delar finns bl a blåsippta, tandrot och vätteros. Ängaboskolan utnyttjar närområdet flitigt. En naturstig finns i områdets nordöstra del.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Klockaregårdskullen

Klen till medelgrov hedekskog. Inom vissa delar dominerar björk och al. Ask, tall, gran och körsbär förekommer. Hassel, ekkratt, en och brakved finns i buskskiktet. Området genomkorsas av flera stigar och frekventeras livligt av de närboende. Lärkeskogsleden passerar genom området.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lövekulle

Klen till mycket grov hedekskog i några skilda områden. Stort inslag av tall, gran, björk och al. Inslag av ask och fågelbär. Enstaka lindar och bokar. Några gamla askar och almar bär spår av hamling. Buskskikt av hassel, nypon, oxel, krattek, rönn, en, brakved och druvfläder. Ställvis gott om blåsippta. Förekomst av lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och skrovellav (*Lobaria scrobiculata*) hotkategori NT. Nyckelbiotop. Vacker landskapsbild. Området vid Lövekulle campingplats innehåller flera strövstigar.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 61+62

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Nolbyåsen

Klen till medelgrov hedekskog. Delvis hagmarkskaraktär. Inslag av tall och triviallöv. Buskskikt av nypon, en, sälj och viden. Fältskikt av frisk - torr örttyp, frisk ristyp. Backsippta finns sparsamt. I området finns kungagraven Rolfs grav, ett järnåldersgravfält och en kolerakyrkogård. Lärkeskogsleden passerar området. Delar av åsen betas av får.

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 27

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Torvmossen – Rosendal

Medelgrov till grov hedekskog med stort inslag av tall, utefter Gerdsdens västra sida. Inslag av gran, björk och asp. I bäckdalarna dominerar al. En, brakved, viden och hassel i buskskiktet. Övriga delar av området utgörs huvudsakligen av planterad barrblandskog med inslag av björk, ek, rönn och viden. Buskskikt av viden, ek, en, brakved och hägg. Omväxlande fältskikt, allt från frisk örtristyp till fuktdrågor med vitmossesamhällen. Området innehåller flera stigar och utnyttjas mycket, speciellt stigen runt Gerdsken.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Brogårdshagen – Holmalyckan

Liten avgränsad, igenväxande trädbevuxen hagmark vid kanten av Säveån och Holmalyckan. I området finns resterna av en korvsjö där det växer bl a svärds lilja och olika starrarter. Trädskiktet utgörs huvudsakligen av ek, björk, sälg och alpar. En del grövre träd samt en hel del död ved förekommer. Inga naturvårdsintressanta arter är funna inom området men detta kan bero på att området inte är speciellt välundersökt. Området bildar tillsammans med Säveån en vacker landskapsbild.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Linnebäck – Fyrmästaråsen

Fyrmästaråsen är en trädbevuxen ås med klen till medelgrov hedekskog. Inslag av gran förekommer. Buskskiktet består av brakved, ekkratt och hassel. En intressant rasbrant mot syd och sydost förekommer. Fältskiktet är av ristyp och utgörs till stor del av blåbär. Några torrakor förekommer samt en del liggande död ved. Åsen ligger inom ett område som är utpekad som mycket intressant för fåglar. Större hackspett och gröngöling (rödlistningskategori NT, Nära hotad) förekommer. Potentiellt även mindre hackspett (NT). Området utgör ett viktigt strövområde för boende.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Säveåns stränder

Säveån utgör ett viktigt inslag i den tätortsnära naturen i Alingsås. Ån rinner genom hela staden och kantas nästan hela vägen av natur. Längs stränderna växer klen till medelgrov blandlövs-kog av bland annat al, pil, hägg, rönn och björk men även medelgrov till grov ek förekommer på några ställen. Bukskikt av sälg, viden, hallon och al. I dessa områden finns boträd, hög andel död ved och enstaka högstubbar. Åns meandrande lopp bildar på vissa ställen rasbranter längs med stränderna vilka är mycket värdefulla miljöer för många insekter.

Åstränderna har ett rikt fågelliv med bland annat grönsångare, svartvit flugsnappare, bofink, stare samt flera hackspettsarter, däribland mindre hackspett (rödlistningskategori NT, Nära hotad). I vassarna kan man hitta sävsparv (VU, Sårbar) och rörsångare. Forsärla häckar längs med ån och kungsfiskare (VU) ses regelbundet. Vattenväxten pilblad (NT) hittas längs med stränderna. Fynd har också gjorts av åkerogräset åkerrättika (VU). Bäver har observerats vid ån och mink kan förekomma.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Kullingsberg – Florakullen

Tallbevuxen bergås insprängd i bebyggelsen i stadens sydvästra del. Inslag av ek, björk, enstaka rönn och gran. Området omgärdas av ett buskskikt av brakved, hägg och björk. Fältskiktet av frisk ristyp. Området har inte särskilt höga naturvärden men är viktigt för friluftslivet för boende i närområdet och för den närliggande skolan.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Mariedal

Ett skogsområde strax söder om Alingsås. Vegetationen utgörs till största delen av klen till medelgrov hedekskog med i många fall stort inslag av tall. I en del områden är tall dominerande. Ett område med gran förekommer i södra delen. Övriga trädslag som förekommer är bland annat björk, asp, ask och lind. Buskskiktet utgörs av rönn, en, brakved, viden, nypon och hassel. Fältskiktet utgörs av frisk ört-ris typ. I östra delen av området finns en bergbrant som är intressant ur ett naturvårdsperspektiv. Mitt i området ligger den gamla Mariedals-tippen som idag utnyttjas av olika föreningar framför allt hundkapplöpning. I skogen sydväst om kapplöpningsbanan utnyttjas av Alingsås bågskytteklubb som övningsområde. Hela området genomkorsas av stigar och används flitigt av närboende i friluftssändamål.

I området förekommer bland annat korp, ormvråk och mindre hackspett (rödlistningskategori NT, Nära hotad). Det finns äldre uppgifter om att berguv (VU, Sårbar) har häckat i Korpabergens branter vissa år. I dagsläget är troligtvis störningen från olika aktiviteter så pass hög i området att en häckning av berguv där är osannolik. Miljön är dock lämplig. Sydvästsluttningarna ned mot Lilla Vardsjön är övervintringsplats för den fridlysta mindre vattensalamandern.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Stadsskogen

Stadsskogen är en skogsbevuxen högplatå strax söder om Alingsås tätort. Områdets högsta punkt "Ulvakleven" ligger på 140,4 m ö.h. Skogen utgörs till största delen av barrblandskog med stort inslag av löv, huvudsakligen ek. Bergrunden är gnejs och vegetationen artfattig. Några parallella surdrågor finns som avvattnas till Mjörn. I den östra och nordöstra delen finns två rasbranter där inslaget av ädellövträd och artrikedomen är större. I området finns flera kulturhistoriska spår bland annat stenbrott, torplämningar och gränsmarkeringar. Området är genomkorsat av flertalet stigar och utnyttjas flitigt i friluftssändamål av boende och skolor i närområdet. Till exempel har friluftsförbundet sin klubbstuga i området. Norra delen av skogen har till stor del exploaterats vid byggandet av stadsdelen stadsskogen. Detta har naturligtvis påverkat naturvärdena i området bland annat den nyckelbiotop som finns vid branten i norr.

I området finns större hackspett, mindre hackspett (rödlistningskategori NT, Nära hotad), spillkråka (NT) och gröngöling (NT). Även korp, korsnäbbar, svartmes och kungsfågel (VU, Sårbar) förekommer. Uppgifter finns också om att den rödlistade svampen brödmärgsticka (NT) förekommer i den västra delen.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 63+64 Klass 3

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Skyddsstatus: -

Bjärke

Gräfsnäs Slottsparken

Lundartat parkområde med varierad vegetation med flera mycket grova lövträd, främst ekar. Parken är mycket populär med slottsruin, restaurang, hembygdsmuseum, badplats, evenemangsområde, m.m. Museijärnvägen Anten-Gräfsnäs har sin ändstation i området, vilket årligen lockar tusentals besökare. Strövområde.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Prästgårdsparken, Stora Mellby

Anlagd liten park med grov alm, grov bok, grov sälg, medelgrov ask, björk, lönn och apel. Buskskikt som avgränsar parken mot norr innehåller hassel, sälg, asp, ask, lind och jersmin. Frodig fuktig örttyp, humleblomster, förgätmigej, gökärt, brännässla och kirskaål. En lekplats finns i parken och en stig genomkorsar. Boträd förekommer.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Erska lunde och by

Erska lunde är en markerad skogsbeklädd bergs- och rullstensås i slättlandskapet vid Sollebrunn. Trädskiktet uppe på kullen utgörs till största delen av medelgrov till grov tall samt en del gran i lundens östra del. På de lägre delarna övergår trädskiktet till ett med högre lövinslag med bland annat ek, bok, ask, rönn, oxel, lönn, björk och fågelbär. Buskskiktet består av brakved, druvfläder och slyuppslag av diverse lövträd. Fältskiktet är av frisk ristyp med bland annat hallon, blåbär och liljekonvalj. Längs kullens västra ände finns en allé med en del grövre träd. På kullen ligger Erska kyrka och ett järnåldersgravfält. Norr om kyrkan ligger Erska by som till stor del är oskiftad och har behållit sin samlade radbykaraktär. I norra delen av området ligger en stuga som utnyttjas av scouterna. Där finns också en eldstad. Många mindre stigar och ett elljusspår genomkorsar lunden och en väg leder upp till kyrkan. Området utnyttjas flitigt i friluftssändamål. I den södra och sydvästra delen har en del röjning genomförts med en hel del slyuppslag som följd.

Området har en rik fågelfauna. Där finns bland annat rödvingetrast, grönsångare, svartvit flugsnappare, trädgårdssångare, korsnäbbar och korp. Spillkråka (rödlitningskategori NT, Nära hotad), gröngöling (NT) mindre hackspett (NT) och kungsfågel (VU, Sårbar) har noterats. I de omkringliggande jordbruksmarkerna finns bland annat sånglärka (NT), buskskvätta (NT) och gulspurv (VU). Vaktel (NT) har också noterats vid några tillfällen. Områdets isolerade karaktär i jordbrukslandskapet gör att många småfåglar rastar där under vår och höststräcket.

Lövskogsinventeringen ObjektNr 176

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Tosseberget, Sollebrunn

Markerade branta bergåsar i slättlandskapet. Medelgrovtall dominerar men medelgrovtall gran förekommer främst på norra sidan. Inslag av asp, björk, rönn, ek och oxel. Enstaka torrakor. I söderslänterna dominerar fågelbär och kaprifol. Buskskiktet består av en, brakved, asp, björk, tall, sälg och fågelbär. På berget frisk till torr ristyp. I den södra slänten fuktig örttyp. Trädgårdsavfall, brännässlor. På berget finns ortens vattentorn. Berget genomkorsas av ett antal stigar. Inga högre naturvärden förekommer men området är viktigt för boende i. Gott om småfåglar. Korp förekommer.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Hemsjö

Hultebackaskogen

Hedekskog med stort inslag av triviallövskog och alskog. Vid gårdarna finns flera grova ekar. I buskskiktet finns hassel, viden och brakved. Fältskikt av frisk till fuktig örttyp, frisk ristyp. I ett alkärr växer strutbräken och hässleklocka. Skogsbingel. Värdefullt närströvområde.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Högen - Vässenbo

Ängsekskog, hedekskog och trivialblandskog. Kulturmarker och bergsryggar med stort inslag av olika lövträd. Vid Ingareds badplats finns flera grova ekar och vid Högsudde rikligt med lindar. Inslag av bl a grov bok, ask, alm, björk och tall. På höjderna dominerar tall och gran. Buskskiktet består av hassel, brakved, viden, hägg, en och rönn. Almlav (*Gyalecta ulmi*), lunglav (*Lobaria pulmonaria*), rostfläck (*Arthonia vinosa*) och gulpudrad spiklav (*Calicium adpersum*) förekommer i området. Förvildad häggmispel förekommer. Fältskikt av frisk ört och ristyp. Skogsbingel, storrans och strutbräken. Vacker landskapsbild vid Sävelången. Förutom området vid badplatsen är all mark privatägd och svårtillgänglig.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Övriga områden med naturvärden

Kriterier för objekt under denna rubrik är:

- geovetenskapliga värden
- allmänna biologiska värden
- områden med vacker landskapsbild
- kulturhistoriska värden

Rödeneplatån

Den höga bergsplatån är markant avgränsad av Anten-Mjörnsänkan i väster, Säveåns dalgång i öster och Vängadalen i norr. Platåns topografi är särpräglad med parallella sprickdalar som löper i stora bågar, så kallade S-strukturer. Många av dalarna innehåller sjöar, vilka förstärker intrycket. Områdets största sjö är Store-Träna. Platån är bevuxen med främst barrskog som utnyttjas för ett intensivt skogsbruk. Vissa sumpiga områden är relativt orörda. På flera mossar kan man till exempel finna sumpnycklar, knagglestarr, m.m. Vid berget Frösjöpiggen (Vårgårdakn), finns blååtel, klockgentiana m.m. Fiskgjuse förekommer regelbundet. Tjäder och orre förekommer sparsamt. Platån är väl utnyttjad av friluftslivet både sommar som vinter. Lärkeskog hette den häradsallmanning i vilken platån utgjorde de centrala delarna. Geomorfologiskt säregt område.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 1

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass A

Hällnäs udde

Udden är en grusbildning vinkelrätt ut från stranden i sjön Anten. På udden växer till exempel hassel, ekar, lindar och stora tallar. Boträd finns. Riksintresse för naturvård.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass B

Lovik

Vackert strandparti kring gården Lovik vid Mjörn på Simmenäshalvön. Medelgrovt till grovt hedekskog, inslag av ask, alm och lind. Även tall, gran och al. Lågor, torrakor och boträd finns. Buskskikt med hassel, en, brakved och viden. Frisk örtristyp i fältskiktet. Vacker landskapsbild, Lovika kläpp, utsiktsplats. Riksintresse för naturvård.

Länsstyrelsens bedömning: Naturvärdesklass 3

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Näset

Näset är en halvö i Mjörns norra del som huvudsakligen består av öppna marker men två skogsbeklädda kullar finns i södra änden på halvön. Hela området är väldigt fågelrikt och har en vacker landskapsbild. Viken i öster mot Vikaryd avslutas med ett värdefullt våtmarksområde. De två skogsområdena utgörs till största del av lövskog i de lägre delarna med bland annat al, björk, rönn, sälk och ek. Huvudsakligen trivial skog men en del grövre träd samt död ved förekommer. Uppe på kullarna dominerar tall men det finns även inslag av gran. Emellan kullarna finns en mindre alsumpskog och utanför denna ett vassbestånd.

Som nämnts tidigare är området fågelrikt. På fälten förekommer bland annat sånglärka (rödlistningskategori NT – Nära hotad), buskskvätta (NT) och gulsparv (VU – Sårbar). I vassarna går det att hitta sävsångare, rörsångare och sävsparv (VU). I skogsområdena häckar kungsfågel (VU), mindre hackspett (NT) och gröngöling (NT). I närområdet häckar bivråk (NT), kattuggla och vissa år har hornuggla noterats. Områdets läge mitt i ett viktigt flyttstråk gör att många fåglar passerar och rastar här under vår och höst. Fälten utnyttjas vintertid av flertalet småfåglar, däribland vinterhämling (VU).

Ängs- och hagmarksinventeringen ObjektNr 29

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C

Vallåsen

Vallåsen är en i landskapet framträdande radialås som utgör avgränsningen av sjön Anten mot söder och kallas även för Antensparren. Åsens slänter utgörs i väster delvis av ursvallad blockstrand som ombildats av havet efter inlandsisens avsmältning. Området är skogsbeklätt och trädskiktet utgörs av bland annat ek, björk, hassel, gran och tall. Inom området finns ett antal medelgrova träd främst i den sydvästra branten samt i den nordvästra branten och en hel del klen död ved förekommer i dessa delar. Här är naturvärdena också något högre. Uppe på åsen dominerar tall och gran med litet inslag av hassel. Mängden död ved är här lägre och i detta fall även naturvärdena. Viss grustäktsverksamhet har förekommit i den östra delen av åsen. Området ligger inom Risvedens riksintresse för friluftsliv samt Anten – Mjörns riksintresse för naturvård.

Några fåglar i området är spillkråka (rödlistningskategori NT, Nära hotad), gröngöling (NT), nötkråka (NT), kungsfågel (VU, Sårbar) och bivråk (NT). Äldre uppgifter finns om förekomst av bland annat blåsippan, backsippa (VU) och mjukdån (NT). Mycket spår av vildsvin förekommer. Området är tidigare utpekad för att vara geologiskt intressant.

Länsstyrelsens bedömning: -

Kommunens bedömning: Naturvärdesklass C